

Το μέλλον του κόσμου είναι ο ήλιος και το φυσικό αέριο, εσείς έχετε και τα δύο

>Ο πρώην υφυπ. Ενέργειας των ΗΠΑ, Έρνεστ Μόριτς, εξηγεί πώς θα αλλάξει η Κύπρος

Του Πέτρου Θεοχαρίδη

Καταλαβαίνεις από την πρώτη ματιά ότι έχεις απέναντί σου μια χαρισματική προσωπικότητα. Είναι η ακτινοβολία που εκπέμπει, η σοφία, η πραότητα και η τεράστια εμπειρία. Πρόκειται για τον δρ Έρνεστ Μόριτς. Πρόκειται για έναν πανεπιστημιακό, καθηγητή φυσικής και μηχανολογικών συστημάτων. Όμως αυτό είναι το λιγότερο. Είναι και ο διευθυντής του Ινστιτούτου Ενέργειας και Περιβάλλοντος του περιφέρειου Massachusetts Institute of Technology (MIT). Στο MIT, διετέλεσε και επικεφαλής του Τμήματος, Φυσικής και διευθυντής του Κέντρου Γραμμικής Επιτάχυνσης (πυρηνικών ερευνητών), ενώ συμμετείχε στα μεγαλύτερα κέντρα μελετών και λήψεως αποφάσεων στις ΗΠΑ για την πυρηνική ενέργεια, το φυσικό αέριο, τον άνθρακα, τις ανανεώσιμες πηγές.

Από το 1995 μέχρι το 1997 διετέλεσε διευθυντής στο γραφείο Επιστημών και Τεχνολογίας του Προέδρου των ΗΠΑ και από το 1997 μέχρι το 2001, υφυπουργός Ενέργειας των ΗΠΑ. Ήταν επίσης για χρόνια ειδικός γραμματέας της ομάδας διαπραγμάτευσης των ΗΠΑ με την ΕΣΣΔ και αργότερα με τη Ρωσία για τη συμφωνία μείωσης των πυρηνικών όπλων.

Έχει σειρά διεθνών τιμητικών διακρίσεων, μεταξύ των οποίων και ο Μεγαλόσταυρος του Μακαρίου Γ' από την Κυπριακή Δημοκρατία, για τον οποίο δηλώνει ιδιαίτερα περήφανος. Είναι επίσης μέλος του Συμβουλίου του Ινστιτούτου Κύπρου. Αυτά είναι ένα μικρό μόνο μέρος του βιογραφικού του. Έχει κάνει διαλέξεις σε όλα τα επίλεκτα επιστημονικά, ερευνητικά κέντρα και δεξαμενές σκέψης του κόσμου. Εμείς, ξεχωρίσαμε μίαν απάντηση που έδωσε υποστηρίζοντας

Έρευνα στο Ινστιτούτο Κύπρου για συμπαράγωγη ηλεκτρικής και πλιοθερμικής ενέργειας

- Ποιος είναι ο λόγος της επίσκεψής σας στην Κύπρο; Βρισκόμαστε εδώ για συνεδρία του διοικητικού συμβουλίου του Ινστιτούτου Κύπρου. Έχω βοηθήσει για τη δημιουργία του Κέντρου Ενέργειας, Περιβάλλοντος και Υδάτινων Πόρων και συζητούμε τώρα το μέλλον του Κέντρου αυτού. Αισθάνομαι όμως και κάπως Κύπριος, αφού έχω τιμηθεί με τον Μεγαλόσταυρο του Μακαρίου Γ' πριν τέσσερα χρόνια.

- Πέστε μας κάτι περισσότερο για τις δραστηριότητές σας στο Ινστιτούτο. Από τις δραστηριότητες και τις θέσεις στο Ινστιτούτο Κύπρου, θα επικεντρωθώ στο Κέντρο Ενέργειας, Περιβάλλοντος και Υδάτινων Πόρων, για το οποίο είμαι πολύ ικανοποιημένος. Έχει πάρει και προωθεί σειρά ερευνητικών προγραμμάτων. Συγκεκριμένα, στον τομέα της ενέργειας, το

Έμφαση στην έρευνα για να βρεθούν λύσεις για την παγκόσμια οικονομική κρίση

προσπάθει να προσαχθεί μου στρατηγική σε ένα πρόγραμμα παραγωγής αφυατμένου νερού και ηλεκτρισμού, από συμπαράγωγη ηλεκτρικής και πλιοθερμικής ενέργειας. Συνεργαζόμαστε με ένα γερμανικό

Ινστιτούτο στη δημιουργία εδώ ενός εργαστηρίου προς αυτή την κατεύθυνση, με τη συμμετοχή του αμερικανικού MIT και του γερμανικού Fraunhofer Institutes που θα φέρει και δικές του τεχνολογίες. Επίσης, υπάρχει μια πατέντα - η πρώτη νομίζω - που αποδόθηκε στο Κέντρο του Ινστιτούτου Κύπρου, που αφορά αυτό το σχέδιο και συγκεκριμένα την αποθήκευση θερμότητας.

Στον τομέα του Περιβάλλοντος έχουμε ένα εξαιρετικό πρόγραμμα, σε συνεργασία επίσης με γερμανικό Ινστιτούτο, που έχει να κάνει με την κατανόηση των κλιματικών αλλαγών στην ανατολική Μεσόγειο και τις επιπτώσεις που θα έχει η κλιματική αλλαγή στην υγεία και στους υδάτινους πόρους. Στον τομέα των υδάτινων πόρων υπάρχει σημαντικό συνεργασία με το Ινστιτούτο Γεωργικών Ερευνών, που μελετά τις ανάγκες σε υδάτινους πόρους στην Κύπρο και σε σχέση με τις κλιματικές αλλαγές. Εργαζόμαστε πάνω σε πολύ σοβαρά προβλήματα για την Κύπρο και την περιοχή, με στόχο να έχουμε όντως κάποια συμβολή στη λύση των προβλημάτων που αντιμετωπίζει ο τόπος. Στις ΗΠΑ και στην Ε.Ε. υπάρχουν προβλήματα με την οικονομία, οπότε κάπως πρέπει να δώσουμε έμφαση και στην έρευνα για να βρεθούν λύσεις.

Το φυσικό αέριο πρέπει να αναπτυχθεί σε συνδυασμό με τις ανανεώσιμες πηγές, τις έξυπνες υποδομές, τη βιομηχανία, τις μεταφορές και την ενεργειακή απόδοση

ότι ο κόσμος θα αλλάξει σύντομα λόγω των ανανεώσιμων πηγών και του φυσικού αερίου, ενώ ο συνδυασμός τους υποστηρίζει πως ενδύω υπάρχει πετρέλαιο ο κόσμος θα είναι εξαρτημένος από αυτό: «Γιατί; Μήπως σώθηκαν από τη γη οι πέτρες για να ξεπεράσουμε τη λίθινη εποχή;»

Η συνάντησή μας, δεν μπορούσε να έχει άλλο επίκεντρο, παρά τις εξελίξεις με το φυσικό αέριο. Το όραμά του, εξαιρετικά ενδιαφέρον και αισιόδοξο. «Το μέλλον του κόσμου στην ενέργεια, εξαρτάται από τον ήλιο και το φυσικό αέριο» μας λέει χαμογελώντας. «Εσείς μάλλον έχετε αρκετά και από τα δύο...» υποδεικνύει.

- Οι εξελίξεις στον τομέα της ενέργειας στην Κύπρο είναι ραγδαίες, με τρία ζητούμενα: την επάρκεια σε ενέργεια, την ασφάλεια στην εξασφάλισή της και την προστασία του περιβάλλοντος και πρέπει όλα να πάνε μαζί. Μπορεί να γίνει αυτό ή πρόκειται για αλληλοσυγκρουόμενους στόχους; Όχι, δεν είναι αλληλοσυγκρουόμενα. Ιδιαίτερα με την εξεύρεση φυσικού αερίου μπορεί να λύσει πάρα πολλά προβλήματα και να εξασφαλίσει βέλτιστες λύσεις ταυτόχρονα και για τους τρεις στόχους. Στο MIT μόλις ολοκληρώσαμε πριν έξι μήνες μια μελέτη για το μέλλον του φυσικού αερίου και η άποψη που δημιουργήθηκε είναι ότι το φυσικό αέριο αντικαθιστά σταδιακά τη χρήση του πετρελαίου και του άνθρακα. Μαζί με την αύξηση της αποδοτικότητας των ενεργειακών πηγών, το φυσικό αέριο μπορεί να λύσει πάρα πολλά προβλήματα και να εξασφαλίσει βέλτιστες λύσεις ταυτόχρονα και για τους τρεις στόχους. Στο MIT μόλις ολοκληρώσαμε πριν έξι μήνες μια μελέτη για το μέλλον του φυσικού αερίου και η άποψη που δημιουργήθηκε είναι ότι το φυσικό αέριο αντικαθιστά σταδιακά τη χρήση του πετρελαίου και του άνθρακα. Μαζί με την αύξηση της αποδοτικότητας των ενεργειακών πηγών, το φυσικό αέριο μπορεί να λύσει πάρα πολλά προβλήματα και να εξασφαλίσει βέλτιστες λύσεις ταυτόχρονα και για τους τρεις στόχους.

- Το φυσικό αέριο δημιουργεί και στην Κύπρο νέα δεδομένα; Το φυσικό αέριο είναι απόλυτα συμβατό και ως καταλύτης στην προώθηση ανανεώσιμων πηγών

ενέργειας. Να εξηγήσω. Η παραγωγή ηλεκτρικής και αιολικής ενέργειας, δεν μπορεί να είναι σταθερή, αλλά αλλάζει, έχει скаμπανεβάσματα κατά τη διάρκεια ενός 24ώρου, ανάλογα με τις ώρες και τον καιρό. Ταυτόχρονα, σήμερα η αποθήκευση της παραγόμενης ενέργειας, είναι μια πολύ δύσκολη και κρισιμότητα να την αποθηκεύσει. Εκείνο λοιπόν που χρειαζόμαστε είναι το φυσικό αέριο, το οποίο μπορούμε να συνδυάσουμε με τις ανανεώσιμες πηγές, οπότε έχουμε υψηλή παραγωγή από τη μια μορφή ενέργειας μειώνουμε την παραγωγή από την άλλη μορφή.

Νομίζω ότι είναι κοινά παραδεκτό ότι η Κύπρος διαθέτει και από τα δύο σε επάρκεια. Οπότε για την Κύπρο ο συνδυασμός ενεργειακής απόδοσης, ανανεώσιμων πηγών, φυσικού αερίου και έξυπνων υποδομών είναι η συνταγή.

- Τι εννοείτε έξυπνες υποδομές; Ενωμένο δίκτυο, υβριδικό ενοποιημένο δίκτυο μεταφοράς και διανομής φυσικού αερίου και ηλεκτρισμού. Ενώ με μεταφορά του δικτύου δημοσίων συγκοινωνιών σε κίνηση με ηλεκτρισμό και φυσικό αέριο. Να συνδυάσουμε τα ηλεκτρικά αυτοκίνητα με το δίκτυο του σπιτι-

Αυτοκίνητα με φυσικό αέριο και ηλεκτρισμό

- Το μέλλον της αυτοκίνησης και των μεταφορών βρίσκεται στον ήλιο και στις μπαταρίες, έχετε πει σε διαλέξεις σας στο MIT. Η Κύπρος είναι μια χώρα με περιορισμένο σχετικά πληθυσμό και -ακόμα πιο σημαντικό για τις μεταφορές- με περιορισμένη γεωγραφική έκταση. Αυτό κατά την άποψή σας, δίνει κάποιο πλεονέκτημα για να προχωρήσουμε πιο γρήγορα από τους άλλους προς αυτή την κατεύθυνση; Αυτά τα γεωγραφικά και πληθυσμιακά δεδομένα παρέχουν εξαιρετικές δυνατότητες προς δύο κατευθύνσεις, δεδομένου ότι υπάρχει το φυσικό αέριο. Το μέγεθος της Κύπρου είναι εξαιρετικό προτέρημα για την ανάπτυξη των ηλεκτρικών οχημάτων. Και αυτό, γιατί σήμερα το μεγάλο πρόβλημα είναι οι μπαταρίες για ηλεκτρικά οχήματα, που είναι πολύ ακριβές. Και τεχνικά είναι αδύνα-

το να κάνεις με ηλεκτρικό όχημα, με μπαταρία, μεγάλες αποστάσεις. Όμως σε περίπου 10 χρόνια θα υπάρχουν υβριδικά οχήματα, επαναφορτιζόμενα με ηλεκτρισμό από το δίκτυο, που θα έχουν ικανοποιητική μπαταρία για μέσες αποστάσεις, κάτι που θα ικανοποιεί απόλυτα τις ανάγκες στην Κύπρο. Δεύτερο είναι το φυσικό αέριο. Η απευθείας χρήση του στην αυτοκίνηση σε συμπεσμένη μορφή - υπάρχουν τεχνολογίες - όπως και η -εύκολη- μετατροπή του φυσικού αερίου σε μεθανόλη, που είναι καύσιμο για τα αυτοκίνητα πολύ περισσότερο φιλικό στο περιβάλλον και μας ανεξαρτητοποιεί από το πετρέλαιο. Το μειονέκτημα διεθνώς είναι ότι επιτρέπει περιορισμένες αποστάσεις κίνησης, κάτι που δεν αφορά στην Κύπρο λόγω των γεωγραφικών της διαστάσεων.

- Πώς βλέπετε να επδρούν οι εξελίξεις με το φυσικό αέριο στην οικονομία, πέραν των εσόδων από τα κοιτάσματα; Αν τα αποθέματα φυσικού αερίου της Κύπρου είναι πράγματι σημαντικά, υπάρχει η δυνατότητα συνολικής δυναμικής εξέλιξης στην οικονομία και κοινωνία της Κύπρου. Την κάνει ανεξάρτητη από το πετρέλαιο, στη βιομηχανία, στην παραγωγή ηλεκτρισμού και στις μεταφορές. Το φυσικό αέριο πιθανότατα υπάρχει σε σημαντικό ποσό οπότε μπορεί και να εξαχθεί, αλλά είναι και το βασικό καύσιμο για τη βιομηχανία. Και αυτό σε δύο κατευθύνσεις: Η πρώτη είναι ως πηγή ενέργειας για τη βιομηχανία. Και η δεύτερη, ως πρώτη ύλη για ανάπτυξη βιομηχανιών παραγωγής υποπροϊόντων φυσικού αερίου. Έτσι θεωρώ ότι οι προοπτικές που φέρνει το φυσικό αέριο στη χώρα, μπορούν να μεταλλάξουν την κυπριακή οικονομία.

- Δεν βλέπετε οπδίοποτε αρνητικό; Τι χρειάζεται να προσεχθεί ιδιαίτερα; Στις ΗΠΑ κάποιοι φοβούνται, κυρίως ομάδες περιβαλλοντιστών, ότι το φυσικό αέριο καθυστερεί την εισαγωγή των ανανεώσιμων πηγών. Δεν συμ-

μερίζομαι αυτή την άποψη. Γιατί ο στόχος είναι τα μεγάλα προβλήματα, η ενεργειακή ασφάλεια, η οικονομία και το ενεργειακό μέλλον του τόπου. Έτσι πρέπει να χρησιμοποιούμε τους φυσικούς πόρους που έχουμε με τους βέλτιστους τρόπους.

- Είναι όμως ακόμα ψηλό το κόστος παραγωγής από ανανεώσιμες πηγές - και ιδιαίτερα στα φωτοβολταϊκά που αφορούν και περισσότερο την Κύπρο. Το κόστος έχει άμεσο σχέση και με το πώς διαχειρίζεσαι το σύστημα ηλεκτρισμού της χώρας σου. Στην Κύπρο, το πλεονέκτημα των φωτοβολταϊκών, είναι ότι παράγουν περισσότερο ηλεκτρισμό τις ώρες ακριβώς που τον χρειαζόμαστε. Πρέπει να σημειωθεί ότι οι μεθοδολογίες χρεώσεων κατανάλωσης ηλεκτρισμού, είναι πολύ πολύ παλιομοδίτικες. Αν είχαμε πραγματικά κοστοστρεφή χρέωση, θα βλέπαμε ότι το κόστος της ηλεκτρικής ενέργειας είναι στην πράξη πολύ μικρότερο. Γι' αυτό άμα κοιτάξουμε το συνδυασμό ηλεκτρικής ενέργειας και φυσικού αερίου, θα διαπιστώσουμε ότι μειώσουμε αμέσως σημαντικά το κόστος - αυτή είναι η πρότασή μας. Να υπολογίσουμε και την εξοικονόμηση από εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα. Αυτός είναι

λοιπόν ο καλός συνδυασμός φωτοβολταϊκά και φυσικό αέριο που αλληλοσυμπληρώνονται.

Σίγουρα το κόστος των φωτοβολταϊκών για παραγωγή ηλεκτρισμού πρέπει να μειωθεί και μειώνεται διαρκώς. Για παράδειγμα, σήμερα, για μεγάλα φωτοβολταϊκά πάρκα, υπάρχουν προτάσεις - με κινεζική παραγωγή φωτοβολταϊκά - για κόστος κάτω και από 1 δολάριο ανά βατ. Στην Καλιφόρνια, για μεγάλα συστήματα φωτοβολταϊκών, το συνολικό κόστος είναι κάτω των δύο δολαρίων ανά βατ, περιλαμβανομένης της μεταφοράς και της εγκατάστασης. Νομίζω ότι πάμε για 1 δολάριο ανά βατ σε συνολικό κόστος εγκατάστασης.

- Εν κατακλείδι είστε αισιόδοξος... Πιστεύω στην προοπτική του φυσικού αερίου, που πρέπει να αναπτυχθεί σε συνδυασμό με τις ανανεώσιμες πηγές, τις έξυπνες υποδομές, τη βιομηχανία, τις μεταφορές και την ενεργειακή απόδοση. Αυτό θα δώσει μια τεράστια ώθηση στην Κύπρο.

- Και θα ξεχάσουμε τι είναι το πετρέλαιο; Ναι, έτσι, θα ξεχάσετε τι είναι το πετρέλαιο. Στις ΗΠΑ, στόχος είναι να ξεχάσουμε το κάρβουνο λόγω του φυσικού αερίου.

ΓΝΩΜΗ

Του Πάμπου Χαράλαμους

Πατριωτισμός δεν είναι τα μεγάλα λόγια και τα βαρύγδουπα συνθήματα, που αφθονούν όλα αυτά τα χρόνια που ο τόπος μας βυθίζεται στην καταστροφή

Ο αείμνηστος συνάδελφος (της «Χαραυγής» και μετέπειτα του «Φιλελευθέρου») Σταύρος Αγγελίδης, μου είχε διηγηθεί κάποτε ένα μικρό περιστατικό, μεγάλης σημειολογικής αξίας που είχε ζήσει ο ίδιος, όταν τρεις Ελληνοκύπριοι δημοσιογράφοι, μαζί με δυο Τουρκοκύπριους, επισκεφθήκαν τη Δυτική Γερμανία ύστερα από πρόσκληση της δημοκρατικής κυβέρνησης στα πλαίσια της πολιτικής της να φέρει πιο κοντά τις δυο κοινότητες της Κύπρου, που τότε δεν είχαν καμιά σχεδόν επαφή μεταξύ τους, σε κανένα επίπεδο. Οι Κύπριοι δημοσιογράφοι είχαν γίνει δεκτοί από το δήμαρχο μιας μικρής πόλης, ο οποίος τους συνάντησε στο γραφείο του. Ήταν απόγευμα και συνεφιά και καθώς περνούσε η ώρα άρχισε να σουρουπώνει και να λιγοστεύει το φως. Τότε, ο ένας Κύπριος (ο ένας από τους δυο Τουρκοκύπριους) δημοσιογράφος, σηκώθηκε και άναψε το φως προκαλώντας την απορία του Γερμανού δημάρχου: «Α, χρειάζεστε φως», τον ρώτησε, για να προσθέσει: «...Επειδή βλέπουμε ακόμα. Δεν χρειαζόμαστε το φως».

Ο αγαπητός μου Σταύρος, διερχόταν οχεδόν κάθε μέρα από τα γραφεία του ΓΠΠ, όπου τότε συναντούσαμε τον κυβερνητικό εκπρόσωπο, και όταν έβρισκε αναμμένα φώτα και κλιματισμό σε άδεια γραφεία τα έσβηνε διερωτώμενος πάντα αν αυτό θα έκανε κανείς και στο σπίτι του. Προχθές, ένας φίλος μου διηγήθηκε ένα άλλο περιστατικό. Είχε επισκεφθεί κάποιο κυβερνητικό γραφείο για να διαπιστώσει ότι ενώ ο κλιματισμός δούλευε, οι 3-4 υπάλληλοι απουσίαζαν. Τους άφησε στο κάθε γραφείο ένα σημείωμα με το τηλέφωνό του και την επομένη του τηλεφώνησαν. Τότε πληροφορήθηκε ότι απουσίαζαν όλοι με άδεια, αλλά όπως τον εξήγησαν, υπάρχει κανονισμός σύμφωνα με τον οποίο οι καθαριστριες οφείλουν να ανάβουν από πριν τον κλιματισμό για να τον βρίσκουν έτοιμο οι υπάλληλοι. Αλλά οι καθαριστριες δεν γνώριζαν πόσο και ποιοι θα λείπουν με άδεια κάθε μέρα. Τα μικρά παραδείγματα που ανέφερα έχουν να κάνουν με την ευαισθησία του καθενός έναντι του κράτους, έναντι του τόπου του, έναντι αυτού που αποκαλούμε κοινό όφελος,

είτε δημόσιο και εθνικό συμφέρον. Και στο τέλος-τέλος, αυτό που αποκαλούμε πατριωτισμό. Πατριωτισμός δεν είναι τα μεγάλα λόγια και τα βαρύγδουπα εκ του ασφαούς συνθήματα που αφθονούν όλα αυτά τα χρόνια που ο τόπος μας βυθίζεται στην καταστροφή, αλλά η συνειδηση έναντι του κοινού οφέλους. Στην Ελλάδα, έχει εμπνεσθεί η νοοτροπία του κράτους εχθρού, του κράτους αντίπαλου. Σχεδόν όλοι εκμεταλλεύονται και κλέβουν το κράτος. Μέσω της σπατάλης, της φοροδιαφυγής, των διορισμών, των προαγωγών, του εκβιαστικού συνδικαλισμού, των επιδομάτων, των υπερωριών, των προσφορών... Με τον ένα ή τον άλλο τρόπο, οι περισσότεροι Έλληνες κλέβουν τον τόπο τους. Όποιος δεν το κάνει, θεωρείται κοροϊδός. Οι Γερμανοί κάνουν ακριβώς το αντίθετο. Έχουν αυτίσει τις ώρες εργασίας τους χωρίς άδεια που απολαβόν τους. Έχουν αυτίσει το όριο συνταξιοδότησής τους. Σπάνια απεργούν και σχεδόν ποτέ εναντίον του κράτους. Οι Γερμανοί δεν είναι άγιοι, ούτε όλοι ευσευειδίπτοι πατριώτες. Υπάρχουν και εκεί και φοροφυγάδες και εκμεταλλευτές. Αλλά, π.χ. ο Γερμανός

πρώην υφυπουργός Άμυνας, Λούντβιχ - Χόλγκερ Πφολς, καταδικάστηκε τον περασμένο Νοέμβριο σε ποινή φυλάκισης 4,5 ετών για απάτη και απόκρυψη περιουσιακών στοιχείων από τους πιστωτές του. Ο Μπερντ Πιστορίντερ, επικεφαλής της βαυαρικής BMW από το 1993 έως το 1999 και μετά της Volkswagen από το 2002 ως το 2006, υποχρεώθηκε να πληρώσει 100.000 ευρώ σε αγαθοεργίες για να λύσει τους λογαριασμούς του με τη Δικαιοσύνη που τον κατηγορεί για φοροδιαφυγή. Ο πανίσχυρος Πιστορίντερ είχε εξαπατήσει τη γερμανική εφορία μειώνοντας παρανόμως τους φόρους επί του εισοδήματός του κατά 234.000 ευρώ μέσα σε τέσσερα χρόνια. Στην Κύπρο οι επιδοτές δεν μπορούν να εντοπισούν μεγαλοδικηγόρο ο οποίος χρωστά εκατομμύρια στο φόρο, όπως κατάγγειλε ο γ.γ. της ΠΑΣΥΔΥ. Την ίδια ώρα η ΠΑΣΥΔΥ εραμύνεται για τον προνομίων των μελών της πολλά από τα οποία έχουν εισοδήματα ίσα με την απάτη του Πιστορίντερ. Αλλά το κράτος, το οποίο απομυζών χιλιάδες προνομιοφύχοι, είτε νόμιμα είτε παράνομα (φοροδιαφυγή) δεν έχει πια. Δεν αντέχει πια. Το κράτος δα-

νειείται με αβάσταχτα υψηλά επιτόκια για να καταβάλλει μισθούς παράλογα υψηλότερους από τις δυνατότητες της κυπριακής οικονομίας, παράλογα πιο ψηλούς από τον παραγωγικό ιδιωτικό τομέα. Το κυπριακό κράτος είναι πια φτωχό και είναι υποχρεωμένο να συμπαζέψει τα έξοδά του. Και ζητά μικρές, ελάχιστες θυσίες από τους προνομιοφύχους του δημοσίου. Αλλά έχουμε φτάσει στο σημείο, υπάλληλοι των 12.000 ευρώ τον μήνα, να κατεβάζουν τα αεροπλάνα, να ομπροποιούν το κράτος και να σκοτώνουν την οικονομία, επειδή τους ζητήθηκε μια συνδρομή των 300 ευρώ τον μήνα. Ζούμε στιγμές απερίοριστου θράους. Κόσμος περνά στην ανεργία, εισοδήματα περιορίζονται δραματικά, κοινωνικά έπιδοματα κουτσουρεύονται, αλλά απεργούν οι προνομιοφύχοι. Γι' αυτό, δεν ευθυνόταν μόνο αυτοί. Βαρύτατες ευθύνες φέρουν οι κατά καιρούς πολιτικές ηγεσίες, αλλά αυτό είναι θέμα που χρίζει μιας άλλης ειδικής ανάλυσης. Προς το παρόν η Κύπρος δεν έχει καμιά σχέση με τη Γερμανία. Ταυτίζεται πλήρως με την Ελλάδα, το δρόμο της οποίας ακολουθεί κατά πόδας.